

مقایسه استحکام خمشی پرسن دندانی جدید (D₄ Dentin) با پرسن دندانی کارخانه Vita (VMK 68N)

دکتر احمد قهرمانلو⁺ - دکتر عباس یوسفی^{**}

* استادیار گروه آموزشی پروتز دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی مشهد

** دکترای فیزیک مواد (شیشه و سرامیک)

Title: A comparison on the flexural strength of a new dental porcelain (D₄ Dentin) with Vita company Dentin porcelain (VMK 68N)

Authors: Ghahramanloo A. Assistant Professor,* Yossefi A.

Address: *Dept. of Prosthodontics, Faculty of Dentistry, Mashhad University of Medical Sciences

**Par-e-Tavoos Research Institute, Mashhad

Statement of Problem: Dental porcelain is one of the best materials ever used in dentistry. Excellent tissue compatibility, esthetics, very low solubility in oral fluids, high compressive strength, and the lowest bacterial plaque accumulation on the glazed porcelain are some of its advantages. Porcelain brittleness due to its low tensile strength, impact strength and the occlusal attrition of opposing teeth enamel are some of its disadvantages. The most important mechanical properties of dental porcelains are their flexural strength that is the ability of a porcelain to resist fracture when loaded from above. Different ways have been proposed to eliminate porcelain brittleness and develop its flexural strength, among which baking porcelain on a metal framework is more commonly used.

Purpose: Considering that restoration and replacement of teeth by porcelain fused to metal restorations is still the most commonly used technique, the aim of the present study was to measure the flexural strength of a porcelain bonded to metal powder, D₄ Dentin, and to compare it with Vita Dentin powder.

Materials and Methods: In this experimental study, a stainless steel box, 25×5×2mm was made according to ISO 6872: 1995 (E) Standard and filled with D₄ Dentin powder and Vita Dentin (VMK 68N) and baked in Vita furnace. Then 10 blocks of D₄ Dentin and 10 of Vita Dentin were made. Samples were placed on the three point bending test machine and force was applied the middle of each block. To analyze the data, t-student test and co-variance analysis were used.

Results: Mean flexural strength of D₄ Dentin was 53.40±1.35 MPa and that of Vita Dentin was 53.86±7.38 MPa. The difference was not statistically significant.

Conclusion: According to ISO 6872: 1995 (E) standard, the flexural strength of all D₄ Dentin samples were greater than 50 Mpa.

Key words: Dental porcelain; PFM system; Flexural strength

Journal of Dentistry. Tehran University of Medical Sciences (Vol. 17; No1; 2004)

چکیده

بیان مسأله: چینی دندانی یکی از بهترین موادی است که تاکنون در دندانپزشکی مورد استفاده قرار گرفته است. سازگاری عالی با نسج، زیبایی، حلالیت بسیار کم در محیط دهان، استحکام فشاری بالا و کمترین تجمع پلاک میکروبی روی چینی گلینزده، از مزایای این ماده نسبت به سایر مواد دندانی است. شکنندگی چینی به علت پایین بودن استحکام کششی، ضربه‌ای و همچنین سایش مینای دندان

⁺ مؤلف مسؤول: دکتر احمد قهرمانلو: مشهد- روبه‌روی پارک ملت- دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد- گروه پروتز تلفن: ۰۵۱۱-۸۴۳۹۰۰۱

طبیعی مقابل آن از معایب چینی‌های دندانی می‌باشد و از مهمترین خواص مکانیکی آن، استحکام خمشی است که در واقع توانایی مقابله پرسنل در برابر شکستن متعاقب نیرویی است که از بالا اعمال می‌شود. یکی از روشهایی که برای رفع شکنندگی و تقویت استحکام خمشی چینی پیشنهاد شده، پخت چینی روی فلز می‌باشد که بیش از سایر روشها مورد استفاده واقع شده است.

هدف: با توجه به این که ترمیم و جایگزینی دندانها با استفاده از ترمیم‌های (PFM) Porcelain Fused to Metal هنوز کاربرد فراوانی دارد، مطالعه حاضر با هدف بررسی استحکام خمشی چینی D₄ Dentin از نوع باندشونده به فلز و مقایسه با چینی Vita Dentin انجام شد.

روش بررسی: در این مطالعه آزمایشگاهی، برای اندازه‌گیری استحکام خمشی چینی Dentin طبق استاندارد (E) ISO 6872: 1995، قالبی از فولاد زنگ‌نزن به ابعاد ۲۵×۵×۲ میلی‌متر ساخته شد؛ این قالبها با خمیر Vita Dentin (VMK 68N) و D₄ Dentin پر شدند و پس از پخت در کوره Vita، از هر یک ۱۰ بلوک تهیه گردید و استحکام خمشی نمونه‌ها تعیین شد. نمونه‌ها توسط مبدل مخصوص روی دستگاه تست خمشی سه‌نقطه‌ای قرار گرفتند و نیرو به قسمت وسط وارد گردید و استحکام خمشی نمونه‌ها تعیین شد. به منظور تحلیل آماری از آزمونهای t-student و آنالیز کواریانس استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین استحکام خمشی بلوک چینی D₄ Dentin ۵۳/۴۰±۱/۳۵ مگاپاسکال و Vita Dentin ۵۳/۸۶±۷/۳۸ مگاپاسکال حاصل گردید. بین دو گروه اختلاف آماری معنی‌داری وجود نداشت.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه با توجه به استاندارد (E) ISO 6872: 1995، نشان داد که استحکام خمشی تمام نمونه‌های D₄ Dentin بالای ۵۰ مگاپاسکال و مطابق استاندارد مزبور می‌باشد.

کلید واژه‌ها: چینی دندانی؛ سیستم PFM؛ استحکام خمشی

مجله دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران (دوره ۱۷، شماره ۱، سال ۱۳۸۳)

مقدمه

امروزه با عنوان سیستم چینی باندشونده به فلز، کاربرد زیادی در دندانپزشکی دارد (۳،۲).

چینی دندان از ترکیب یک یا چند فلز یا شبه فلز (عمدتاً سیلیس) با یک غیر فلز (اکسیژن) تشکیل می‌شود. اتم‌های بزرگ اکسیژن، اتم‌های کوچک سیلیس را در بین خود جای می‌دهند و شبکه سیلیکاتی را به وجود می‌آورند. پیوند بین اتمی سرامیک‌ها، کووالانسی و یونی است که عامل اصلی در ایجاد خواص ویژه آنها، مثل سختی، ضریب گرانشی بالا، مقاومت در برابر عوامل حرارتی و شیمیایی و شکنندگی آنها می‌باشد (۶،۵،۴،۱).

در چینی‌های دندانی، شبکه سیلیسیم- اکسیژن (Si-O) به عنوان ماتریکس شیشه‌ساز اصلی (Glass Former) عمل می‌کند ولی با افزودن اکسیدهای دیگر مثل پتاسیم، سدیم، کلسیم، آلومینیوم و بُر، یکپارچگی شبکه SiO₄ به هم

چینی‌های دندانی در دندانپزشکی مصرف زیادی دارند و در حال حاضر از اقلام وارداتی می‌باشند. در منطقه جنوب مشهد، رگه‌هایی از فلدسپار پتاسیک خالص یافت می‌شود که با توجه به خواص فیزیکی و شیمیایی آن، ماده مناسبی برای چینی دندان می‌باشد. میزان بسیار پایین اکسید آهن، تیتان، بالابودن ارتوکلاز (Orthoclase)، گرانشی زیاد و بالاخره بالابودن مقاومت pyroplastic تأییدی برمناسب بودن این ماده معدنی برای ساخت چینی دندان می‌باشد (۱).

اولین سیستم چینی- فلز در سال ۱۸۰۸ توسط Fonzi دندانپزشک ایتالیایی ارائه شد. به دلیل ضعفهایی که چینی دندانی داشت، بخصوص استحکام کششی پایین، نیاز به تقویت آن احساس می‌شد؛ اولین روش افزایش استحکام چینی دندان توسط یک تقویت‌کننده فلزی صورت گرفت و

می‌شود. نیروی متقابل ترکیبی از یک نیروی فشاری و یک نیروی کششی است که به آن آزمون خمشی سه نقطه‌ای (Three-Point Bending) می‌گویند.

در مهندسی به آزمون خمشی سه نقطه‌ای و استحکام متقابل، ضریب گسیختگی (Modulus of Rupture) و یا استحکام خمشی (Flexural Strength) گفته می‌شود. این آزمون نه تنها استحکام مواد را نشان می‌دهد بلکه میزان تغییرات آن را هم بیان می‌کند. استحکام خمشی در بریج‌های طولیل وقتی که نیروی شدیدی اعمال می‌شود، بیانگر این قضیه است که پرسنل دارای استحکام و مقاومت در برابر شکستن در طی عمل مضغی می‌باشد (۹). استحکام خمشی سیستم‌های مختلف چینی دندانی در جدول ۱، نشان داده شده است (۱۰،۹).

با توجه به این که رایجترین ترمیم‌های پروتز ثابت که در لابراتوارهای دندانی کشور ساخته می‌شود، پروتزهای PFM می‌باشند و نیز موفقیت ترمیم‌های چینی-فلز به استحکام خمشی بستگی دارد (۱۱)، در بررسی حاضر استحکام خمشی چینی Dentin D₄ از نوع باندشونده به فلز طبق استاندارد ISO 6872: 1995 (E) بررسی و با چینی Vita Dentin مقایسه شد.

جدول ۱- استحکام خمشی سیستم‌های مختلف چینی دندانی

انواع سیستم‌های مختلف چینی	انواع فاز کریستالی	استحکام خمشی (MPa)
Sintered ceramic-metal	Leucite	۷۰
Sintered all-ceramic	Leucite	۱۴۰
Sintered all-ceramic	Alumina	۱۳۹
Heat-pressed all-ceramic	Leucite	۱۲۱
Heat-pressed all-ceramic	Lithium disilicate	۲۵۰
Slip-cast all-ceramin	Alumina	۴۴۶
Slip-cast all-ceramin	Spinel-alumina	۲۷۸
Slip-cast all-ceramin	Zirconia-alumina	۶۰۴
Machinable all-ceramic	Fluormica	۲۲۹
Machinable all-ceramic	Feldspar	۱۲۲

می‌خورد و این اکسیدها به عنوان اصلاح‌کننده شیشه (Glass Modifier) خواص ویژه‌ای مثل دمای ذوب پایین، گرانیوی بالا، مقاومت در برابر کریستال شدن را برای چینی ایجاد می‌کنند. در شیشه نسبت O به Si بسیار مهم است؛ چون در گرانیوی و انبساط حرارتی آن مؤثر است؛ به عنوان مثال با افزودن سدیم، پیوند Si-O-Si بیشتر شکسته می‌شود و انبساط حرارتی بالا می‌رود که این عامل در ترمیم‌های PFM^۱ مورد نظر می‌باشد (۷،۵،۱).

برای افزایش گرانیوی و سختی شیشه از آلومینا (Al₂O₃) استفاده می‌شود. آلومینا مثل یک اکسید بینابینی عمل می‌کند و از فرو ریختن چینی به هنگام پخت جلوگیری می‌کند. این خاصیت برای به دست آوردن یک شکل مطلوب در ترمیم‌های چینی ضروری است (۸،۱). نمای ظاهری تشکیل شیشه‌ای که در ساخت چینی‌های با دمای ذوب متوسط و پایین به کار می‌رود، در تصویر ۱، نشان داده شده است.

از مهمترین خواص پرسنل‌های دندانی، استحکام در برابر نیروی متقابل است. استحکام متقابل (Transverse Strength) در واقع توانایی مقابله یک بار پرسنی در برابر شکستن، متعاقب نیرویی است که از بالا اعمال

Fluxes or Modifiers Reduce melting temperature and increase thermal expansion

CaO K₂O Na₂O

Si-O₄

Basic Glass-forming Lattice

B₂O₃

Basic Glass Former and Flux. Forms twin lattice with SiO₄

Intermediate Al₂O₃ Increases viscosity

تصویر ۱- نمای ظاهری تشکیل شیشه‌ای که در ساخت پرسنل‌های با دمای ذوب متوسط و پایین به کار می‌رود.

¹ Procelain Fused to Metal

روش بررسی

۴/۱۹±۰/۶۰ Vita Dentin و ۴/۶۲±۰/۴۸ D₄ Dentin

میلیمتر بود ($P < 0/001$).

میانگین مقدار نیرو در محل شکستگی بلوک‌ها در چینی

Vita Dentin و ۳۹/۴۹±۰/۹۱۷ D₄ Dentin

۳۲/۸۹±۴/۷۵ نیوتن بود ($P < 0/002$).

میانگین استحکام خمشی در بلوک‌های چینی

Vita Dentin و ۵۳/۴۰±۱/۳۵ D₄ Dentin

۵۳/۸۶±۷/۳۸ مگاپاسکال بود ($P = 0/۸۵$) (جدول ۴).

در این بررسی ضخامت، عرض و نیرو به طور معنی‌داری

در مقدار استحکام خمشی مؤثر بود ($P < 0/001$) که پس از

حذف اثرات آنها، بین دو گروه مورد مطالعه، از نظر میانگین

استحکام خمشی اختلاف معنی‌داری مشاهده نشد

($P = 0/۷۲۹$).

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از مهمترین خواص پرسنل‌های دندانی، استحکام

خمشی است. استحکام خمشی سیستم‌های مختلف چینی‌های

دندانی در جدول ۱ نشان داده شده است. در مطالعه

Seghi و Sorensen میانگین استحکام خمشی چینی

فلدسپاتیک برای ترمیم‌های چینی - فلز حدود ۷۰ مگاپاسکال

می‌باشد (۱۰،۹).

میانگین استحکام خمشی مواد چینی تمام سرامیک در

سیستم‌های Slip-Cast Ceramics ۳۷۸-۶۰۴ مگاپاسکال

و در Heat-Pressed Ceramics ۱۰۰-۳۵۰ مگاپاسکال

می‌باشد. میزان استحکام خمشی مواد سرامیکی ماشینی

(Machinable Ceramic) با بیس میکا (Mica) ۲۲۹

مگاپاسکال است (۱۰،۹).

میزان و نوع فاز کریستالی موجود در سرامیک، خواص

مکانیکی محصول نهایی را تعیین می‌کند و چینی فلدسپاتیک

که برای ترمیم‌های چینی - فلز بکار می‌رود، پایین‌ترین

میانگین استحکام خمشی را دارد (۷۰ مگاپاسکال) و به همین

در این مطالعه آزمایشگاهی برای بررسی استحکام

خمشی، در دو قالب به ابعاد ۲۵×۵×۲ میلیمتر از جنس فولاد

زنگ نزن، خمیر چینی (مخلوط پودر با آب مقطر) از دو جنس

Vita (VMK68N) و D₄ Dentin پر شد و پس از گرفتن

آب اضافی به وسیله دستمال کاغذی، بلوک‌های چینی آماده

پخت شدند.

از هر یک از بلوک‌های چینی Vita و D₄ Dentin

Dentین ۱۰ بلوک به عنوان گروه شاهد با شرایط یکسان در

کوره پخت چینی Vita، در دمای ۹۳۰°C پخته شدند. پس از

پخت، نمونه‌های آماده شده که دارای زوایای قائمه و سطوح

کاملاً موازی بودند، پرداخت شدند و روی مبدل مخصوصی

طبق استاندارد ISO 6872: 1995(E) با فاصله پایه‌ای

یکسان (۱۶ میلیمتر) و لبه گرد شده (با شعاع ۰/۸ میلیمتر)

روی دستگاه آزمون خمشی سه نقطه‌ای^۲ قرار گرفتند و نیرو در

قسمت وسط بین نقاط تکیه‌گاه وارد گردید.

استحکام خمشی هر نمونه (M) بر حسب مگاپاسکال

محاسبه شد. به منظور تحلیل آماری و مقایسه بین پودر چینی

جدید (D₄ Dentin) و چینی Vita Dentin (VMK 68N)

از آزمون‌های t-Student و آنالیز کواریانس و برای توصیف

داده‌ها از جدول فراوانی استفاده گردید.

یافته‌ها

بر اساس اطلاعات جدول‌های ۲ و ۳ استحکام خمشی

Vita Dentin و D₄ Dentin مورد مقایسه آماری قرار

گرفت و نتایج به شرح زیر بود:

میانگین ضخامت بلوک‌ها در محل شکستگی چینی

D₄ Dentin، ۱/۹۶±۰/۱۷ و در Vita Dentin، ۱/۸۷±۰/۹۸

میلیمتر بود ($P < 0/001$).

میانگین عرض بلوک‌ها در محل شکستگی چینی

² Bending Strength Tester 401- Net2sch

جدول ۴- مقایسه میانگین ضخامت، عرض، نیرو و استحکام خمشی Vita Dentin و D₄ Dentin (آنالیز t-student)

استحکام خمشی	نیرو		عرض		ضخامت		متغیر نوع چینی
	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	انحراف میانگین معیار	
Vita Dentin	۵۳/۸۶	۴/۷۵	۳۲/۸۹	۰/۶۰	۴/۱۹	۰/۹۸	۱/۸۷
D ₄ Dentin	۵۳/۴۰	۰/۹۱۷	۳۹/۴۹	۰/۴۸	۴/۶۲	۰/۱۷	۱/۹۶
نتیجه آزمون	t=۴/۳۱ P=۰/۰۰۲		t=۱۷/۴۷ P<۰/۰۰۱		t=۲/۷۴ P<۰/۰۰۱		t=۰/۱۹۲ P=۰/۸۵

طبق استاندارد ISO 6872: 1995 (E) اگر از ۱۰ بلوک پخته شده با ابعاد مشخص ۸ نمونه استحکام خمشی بیشتر از ۵۰ مگاپاسکال داشته باشند، چینی استحکام لازم را دارا می باشد (۱۱). در مطالعه حاضر پس از حذف شاخصهایی مثل ضخامت، عرض، نیرو و میزان یکنواختی و تخلخل نمونه ها، استحکام خمشی چینی دندانی فلدسپاتیک D₄ Dentin مورد استفاده در سیستم PFM، ۵۳/۴۰±۱/۳۵ و چینی دندانی Vita Dentin، ۵۳/۸۶±۷/۳۸ مگاپاسکال حاصل شد که با توجه به استاندارد ISO 6872: 1995 (E) استحکام خمشی تمام نمونه های D₄ Dentin بالای ۵۰ مگاپاسکال می باشد (۱۱).

تشکر و قدردانی

از معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد که حمایت مالی این تحقیق را تقبل کردند و نیز از اساتید ارجمند خانمهادکتر شهین رکنی و دکتر مهدیه سیفی که از راهنمایهای ارزشمند ایشان بهره جستیم، تشکر و قدردانی می گردد.

دلیل ترمیم های چینی- فلز توسط اسکلت فلزی حمایت می شوند و در این حالت پایداری بیشتری دارند. با این وجود سیستم های تمام سرامیک در حال پیشرفت چشمگیری هستند (۱۰،۹).

جدول ۲- اطلاعات میزان استحکام خمشی چینی Vita Dentin

تعداد	استحکام خمشی Mpa	طول پایه I	قطر نمونه d	عرض نمونه b	نیرو F
۱	۴۹/۲	۱۶	۱/۸	۴/۲	۲۷/۹
۲	۴۷/۹	۱۶	۱/۸	۴/۱	۲۶/۵
۳	۵۷/۱	۱۶	۲	۴/۲	۴۰
۴	۷۰/۵	۱۶	۱/۷۵	۴/۲	۳۷/۸
۵	۵۵/۵	۱۶	۱/۸	۴/۱	۳۰/۷
۶	۶۰/۷	۱۶	۱/۹	۴/۲۵	۳۸/۸
۷	۴۸/۷	۱۶	۱/۸۵	۴/۳	۳۰
۸	۴۶/۴	۱۶	۲	۴/۲	۳۲/۵
۹	۵۲/۴	۱۶	۱/۸	۴/۲	۲۹/۷
۱۰	۵۰	۱۶	۲	۴/۲	۳۵

جدول ۳- اطلاعات میزان استحکام خمشی چینی D₄ Dentin جدید

تعداد	استحکام خمشی Mpa	طول پایه I	قطر نمونه d	عرض نمونه b	نیرو F
۱	۵۳/۱	۱۶	۱/۹۵	۴/۶	۳۸/۷
۲	۵۱/۴۲	۱۶	۲	۴/۵۵	۳۹
۳	۵۴/۴۷	۱۶	۱/۹۵	۴/۶	۳۹/۷
۴	۵۶/۱۳	۱۶	۱/۹۵	۴/۷	۴۱/۸
۵	۵۲/۲۴	۱۶	۱/۹۵	۴/۶	۳۸/۸
۶	۵۲/۲۴	۱۶	۱/۹۵	۴/۷	۳۸/۹
۷	۵۴/۳۳	۱۶	۱/۹۶	۴/۶	۳۶/۶
۸	۵۳/۹۲	۱۶	۱/۹۶	۴/۶	۳۹/۷
۹	۵۲/۴۱	۱۶	۱/۹۸	۴/۶۵	۳۹/۸
۱۰	۵۲/۸۳	۱۶	۱/۹۶	۴/۶	۳۸/۹

منابع:

۱- رکنی، شهین؛ یوسفی، عباس (اساتید راهنما)؛ سیفی، مهدیه. تولید چینی اپک (Opaque) باندشونده به فلز. دکتری تخصصی. پایان نامه شماره ۱۰۲. رشته پروتزهای دندانی. دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد. سال ۱۳۷۸.

2- Mclean JW. The Metal Ceramic Restoration. 4th ed. Chicago: Quintessence; 1983: 747-61.

- 3- Dun Worth FD. Porcelain fused to gold. J Prosthet Dent 1958; 8: 635.
- 4- Mclean JW. Dental Ceramics Proceedings of The First International Symposium on Ceramics of North America. 1st ed. Chicago: Quintessence; 1983: 72-76.
- 5- McLean JW. The Science and Art of Dental Ceramic. 1st ed. Chicago: Quintessence; 1979: 37-38.
- 6- Dykema R. Modern Practice in Fixed Prosthodontics. 3rd ed. Philadelphia: WB Saunders; 1986: 23, 139, 240.
- 7- Derek WJ. The Strength and Strengthening Mechanisms of Dental Ceramics. 1st ed. Chicago: Quintessence; 1983: 83, 91.
- 8- Rosentiel SF. Contemporary Fixed Prosthodontics. 1st ed. St. Louis: Mosby; 1988: 389, 395.
- 9- Craig RG, Powers JM. Restorative Dental Materials. 11th ed. St. Louis: Mosby; 2002: 87, 567-68.
- 10- Seghi R, Sorensen J. Relative flexural strength of six new ceramic materials. Int J Prosthodont 1995; 8 (3): 239-69.
- 11- International Organization for Standardization. Dental Ceramic. 2nd ed. Ref. 6872, Geneva ISO, 1995.